

Desigualtats educatives a Catalunya a través de dades PISA 2009. Alumnat d'origen immigrant i resiliència acadèmica. Resultats Generals

Alba Castejón i Company

El *Programme for International Student Assessment* (PISA), desenvolupat per part de la OCDE des de l'any 2000, és una avaluació internacional que té com a objecte d'estudi el rendiment acadèmic dels estudiants de 15 anys de diferents sistemes educatius. Es tracta d'un projecte amb un disseny metodològic validat internacionalment, amb una alta representativitat i que té com a objectiu aportar dades que permetin als països participants adoptar mesures per a millorar els seus resultats educatius. L'estudi PISA és, per tant, una important font de dades que permet analitzar els resultats d'un sistema educatiu, oferint la possibilitat de fer-ho des de diverses òptiques, entre les quals trobem la perspectiva de les desigualtats i l'equitat educativa.

És extensament conegut el vincle entre nivell socioeconòmic i cultural i resultats escolars, tal com han corroborat nombroses investigacions educatives i socials (Coleman *et al.*, 1966; Gorard i Smith, 2004; OCDE, 2007; Field, Kuczera i Pont, 2007; OCDE, 2010; OCDE, 2011; entre d'altres). Els alumnes que es troben en entorns desfavorits –econòmicament, socialment o culturalment– obtenen, sovint, resultats escolars inferiors als dels seus companys més avantatjats. Les diferències observades entre ambdós col·lectius són motiu de preocupació i focus d'estudi de nombroses investigacions, alhora que poden ser un indicador dels nivells d'equitat i de desigualtat dels sistemes educatius.

En aquesta comunicació es presentaran alguns resultats de l'estudi PISA 2009 a Catalunya, basats en l'informe elaborat per la Fundació Jaume Bofill, des de la perspectiva de les desigualtats i l'equitat.

En primer lloc, es contextualitzarà l'estudi PISA i es faran algunes consideracions sobre el funcionament i desenvolupament d'aquesta important avaluació internacional.

En segon lloc, es presentaran alguns resultats en relació a l'alumnat d'origen immigrant. Aquests estudiants sovint es mostren com un grup vulnerable en relació a les perspectives d'èxit escolar, sobretot si comparem els seus resultats amb els dels seus

companys autòctons. Les dades de PISA 2009 confirmen que aquesta tendència es dona també en el nostre sistema educatiu.

D'altra banda, es pretén analitzar un altre col·lectiu d'alumnes, l'anàlisi dels quals ha emergit a partir de les dues últimes edicions de PISA, conegut com a *alumnat acadèmicament resilient*. Es tracta d'aquells estudiants que provenen d'entorns familiars socialment desafavorits i que obtenen bons resultats a PISA. L'anàlisi de les dades de PISA 2009 assenyalen que la presència d'aquest alumnat és un fet a Catalunya i que, per tant, és possible trencar la tendència que associa nivell socioeconòmic i resultats escolars.

Per últim, es presentaran les principals conclusions i s'esbossaran algunes línies d'investigació futures.